

Klic TRIGLAVA

LETO V.

1. septembra 1952.

ŠTEV. 100.

STO ŠTEVILK

KLIC TRIGLAVA se je pojavil 15. avgusta 1948., sedem mesecev po prihodu prve večje skupine Slovencev iz seedorfskega taborišča v Nemčiji v Veliko Britanijo. Časopis nam je bil potreben v glavnem zaradi velikih razdalj med posameznimi skupinami, ki so odšle na delo v rudnike, kamnolome, opekarne in na polja, in pa zaradi nepoznanja angleškega jezika, ki nam je preprečevalo, da bi prebiral lokalne časopise in se spoznali z novicami. Razen petih ali šestih iz te slovenske skupine si ostali iz tega razloga prav niso mogli pomagati niti v osnovnih stvareh y novi de *eli, kot je pošta, zdravstveno zavarovanje, davki, možnost zaposlitve, itd. Uredništvo KLICA TRIGLAVA je zato moralo često poslovati kot informacijska pisarna, posvetovalnica, posredovalnica in podobno. Da nam to ni bilo lahko, si lahko vsakdo predstavlja, saj smo člani uredništva delili isto usodo kot drugi, bili smo delavci v istih "poklicih" in živeli v istih razmerah, t.j. v hostelskih sobah skupaj z desetimi sobratili ali celo tujci.

S podporo in denarnimi prispevki velikega števila Slovencev v Angliji je KLIC TRIGLAVA zagledal luč sveta v dobi, ko je slovenskih in ostalih jugoslovanskih časopisov kar mrgolelo v emigraciji. Precej jih je kasneje izumrlo, tako zaradi preseljevanja beguncev v nove stalne kraje kot zaradi pomanjkanja sredstev. Zato bi se rad, kot prvi urednik KLICA TRIGLAVA, na tem mestu najtopleje zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je KLIC TRIGLAVA kljub vsem težavam, ki jih poznajo celo veliki časopisi, ostal pri življenju in da je sedaj dosegel svojo stoto številko.

Poleg splošno kulturne in slovenske nacionalne dejavnosti je KLIC TRIGLAVA posvetil tudi veliko pozornost socialnemu vprašanju našega begunstva, ki je bilo zlasti v preteklih treh letih zelo pereče. SOCIALNI SKLAD 29. OKTOBRA je bila sicer vseskozi skromna ustanova, toda pomagala je, v kolikor je mogla in kjer je mogla, ne vprašujoč za prepričanje, ampak za potrebe. A potrebe so bile in so še velike in jih tudi SKLAD z vsemi svojimi dobrotniki ni mogel in ne more rešiti. Le vzajemnost med slovenskimi begunci, pa naj se nahajajo kjerkoli, more doprinesti k olajšanju stanja tistih Slovencev, ki so bodisi privezani na bolniško posteljo ali pa imajo zelo slabe izgleda na emigracijo iz DP taborišč.

KLIC TRIGLAVA je izhajal redno vsakih štirinajst dni oziroma od 16. julija 1949 dvakrat na mesec brez presledka skozi štiri leta; eno leto je zaradi ugodnih tiskarskih prilik, ki so v Angliji redkejšje kot kjerkoli na svetu, izhajal celo tiskan. Njegova skromna oblika je sem je tu in tam naletela na neugoden sprejem in KLIC TRIGLAVA je bil včasih označen kot "časopis", včasih kot "listič" ali "bulletin", kot je pač naneslo in na k o g a r je naneslo. Ni namen KLICA TRIGLAVA da bi ugladil pot nekim ljudem ali stranki, da pride na "oblast". Kritična borba za osvoboditev našega naroda izpod Titovega suženjstva in pridobitev pravic našemu življu v Trstu, na Koroškem in v Italiji je prvi in najvišji vse slovenski cilj. Temu cilju skuša služiti KLIC TRIGLAVA po svojih močeh in želi, da bi mu tudi drugi podrejali svoje osebne ali strankarske koristi. V tem smislu je in bo KLIC TRIGLAVA nadaljeval svojo pot med svojimi Slovenci.

M. Gorjup

KLIC TRIGLAVA

Dokaj dolgo pot je prehodil KLIC TRIGLAVA od prve številke pred dobrimi štirimi leti do današnje stote. Skušali smo ga usmerjati proti velikim idealom svobodnega tiska. Demokracija, ki pomeni vlado ljudstva, je mogoča le v dobro poučeni in dorasli družbi. Nevedni ljudje težko presojajo in se težko pametno odločajo. V demokraciji pripadajo javnosti politične odločitve, za katere je potrebno znanje, ki ga morajo v glavnem nuditi časopisi. Zato ima tisk v moderni družbi velik pomen.

V Sovjetski zvezi žive milijoni ljudi, ki se jim godi slabo, a so prepričani, da je v kapitalističnih državah še slabše. Če bo tako nanoslo, bodo lepega dne marširali na vojsko, misleč, da se gredo braniti pred krvoločnimi imperialističnimi napadalci. Tudi če bi imeli svobodo odločanja, bi morali biti najprej pravilno poučeni, da bi mogli spoznati prevaro in nagnati svoje tlačitelje. Ni treba iti do daljne Moskve, da bi naleteli na ljudi, katere pitajo s propagando po namenih nasilnega režima. Tudi v Ljubljani je tisk zlorabljan kot priganjač oblasti in ostudno pobarvan. Kot sploh vsi diktatorji je Tito poskrbel, da ljudje slabo poznajo dogodke. Vsa dogajanja jim prikazuje v svoji luči v svoj prid, da bi zlo mil moralni odpor in vodil ljudi kot čredo ovac. Na nos jim je nataknil rdeča očala svojega komunističnega tiska. Omejenost, ki jo je že zdaj povzročil, je žalostna in neverna. A nič bolje bi ljudje ne videli skozi črna, zelena ali modra očala. Tisk mora biti svoboden, nepristranski in pravičen, ako naj dobro vrši svojo nalogo.

Da bi ljudje mogli spoznati, kaj je prav in se sami odločati, je potrebna resnica. Potrebno je pošteno in nepristransko obveščanje ljudi. Kdaj bo napočil čas, ko bo kaj takega mogoče doma, je v božjih rokah. Tedaj bo potreba poštenega neodvisnega tiska silovita.

V tujini tisk nima smisla le kot priprava za tisti čas. Ne negotova bodočnost, temveč bralci sami mu dajejo pravi smisel. Listi v tujini radi popolnoma zapadajo vplivu dežele, kjer izhajajo. KLIC TRIGLAVA se trudi, da bi bil slovenski in ne angleški list. Seveda smo pod vplivom svoje okolice. Toda z dopisniki si skušamo zagotoviti svež dotok misli in poročil iz mnogih dežel, kjer so Slovenci, samo zato, da bi bili bolj splošno slovenski in čim manj lokalni.

Razdalje nujno ovirajo tok misli in čustvovanj med Slovenci in kvarijo povezanost malega dela malega naroda, ki si ne more privoščiti utapljanja v tujini. KLIC se trudi prikazati dogajanja v Trstu, pod Italijo ali na Koroškem enako kot v domovini ali v begunstvu. Po svoji moči skuša povezati Slovence in poskrbeti za vseslovensko zavest. Razdalje in tuji vplivi po drugi strani omogočajo objektivno in premišljeno gledanje na vprašanja, v katera so vpleteni Slovenci, doma pod Titom ali pod tujd, kakor tudi drugod po svetu. Omogočajo nerazburjeno sodbo in trezen nasvet, ki more koristiti prizadetim. Tudi v tej smeri poskuša KLIC služiti splošno slovenski misli.

Neodvisen časopis je za zastarele ljudi nekaj nezaslišanega. Po njihovem mnenju more biti tisk le politični služabnik ali pa pokvarjenec, ki se prodaja za denar.

KLIC TRIGLAVA je s svojim izhajanjem razbil take pojme. Le naročnik nam denarno omogoča izhajanje. KLIC je sicer skromnejši kot mnogi časopisi in med našimi davnimi željami je izpopolnitev njegove oblike. Gotovo bi tudi naši čitatelji imeli raje tiskan kot pa razmnoževan list. Ali bo KLIC TRIGLAVA napredoval v skokih ali pa bo le lezel naprej, je odvisno od sredstev in moči, ki jih bomo imeli. Splošno naraščanje cen nam zelo nagaja. A denar res ni vse. KLIC TRIGLAVA naj bo sojen po vsebini. Težko bi bilo poplačati ves trud, ki je vanj vložen. Pri tem mislimo na vse dopisnike, upravnike in na naše tiskarje, od katerih zavisi izhajanje.

Vse sodelavce prežema prepričanje, da je vredno žrtvovati čas in napore za KLIC TRIGLAVA, ki se trudi, da bi bil dober slovenski list. Dvoje je vredno omembe: poročanje o dogodkih in izražanje mnenja.

Poročilo in mnenje

Poročanje v KLICU TRIGLAVA skuša biti odkrito. Mnogo prijetneje je objavljati vesti, ki so nam všeč, kot pa tudi one, ki nas spravijo v slabo voljo. Ne bi pa se nam zdelo pošteno, da bi z enostranskimi poročili vodili bralce za nos, niti bi ne bilo pametno. Prej ali slej pride resnica na dan in poslednje razočaranje je hujše od prvega. Mislimo, da so naši bralci dovolj odrasli, da prenesejo tudi manj prijetno resnico. Ni jim treba soliti pameti z neprestanimi pripombami med poročili. Dovolj so odporni, da jih ne bo potrlo nekaj slabih novic, saj so šli skozi revolucijo in se odločili proti komunističnemu nasilju.

Nekateri drugi časopisi poročajo o vsem le tako, kot njim prija in neprestano vmešavajo med vesti svoje lastno mnenje. Ne ločijo med dejstvi in domnevami. Mnogo razočaranja in sledečega nezanimanja med begunci za vse, kar diši po politiki, izvira prav iz tega. Odgovornost tiska je velika.

KLIC si prizadeva, da bi svoje mnenje strogo ločil od poročanja. Uvodniki običajno na prvih dveh straneh in danes na štirih izražajo mnenje lista. Mnogokrat se nanašajo na poročila, ki jih skušamo na nadaljnjih straneh obvarovati pobarvanosti in pristranosti. Tako se morejo bralci v listu seznaniti z dogodkom, kot v resnici je. V uvodniku pa morejo zvedeti, kaj KLIC TRIGLAVA k temu misli. Taka ureditev je običajna pri bolj širih zapadnih časopisih. Med slovenskimi listi je edinstvena.

Svobodna tribuna

Kot smo že zapisali, izvira urejanje KLICA z osnove, da so naši bralci zreli ljudje, kakršni so edini sposobni živeti v demokraciji. Demokracija nam ni prazna beseda. Pomeni nam soodločanje, samcodločanje in svobodno izražanje. Sli smo korak naprej kot ostali slovenski listi in dajemo bralcem možnost, da povedo svoje mnenje. V "Razgledih" objavljamo daljše članke in v "Javnem mnenju" krajša pisma uredniku, čeprav nam vsi ne ugajajo in se večkrat z njimi ne strinjamo, a spoštujemo mnenje drugega in se ravnamo po reku, da je treba slišati obe plati zvona. Mnogo boljše je, da pride mišljenje, pa naj bo še tako revolucionarno, na dan in da se obrusi v dostojni razpravi kot pa da bi zatirano ali prikrito tlelo, netilo nezadovoljstvo in prepir ter končno vzbuhnulo na dan kot nevaren požar. Ko nam bo Slovincem odkrito izražanje mnenja in dostojno razpravljanje prišlo v navado, bomo utrjeni demokrati in ne bomo doživljali revolucij.

"Razgledi" in "Javno mnenje" izražajo mnenje pisca in ne lista, zato morajo biti podpisani. Ker pa razumemo, da nekaterim ne bi bilo ljubo zaradi domačih v Titovini ali pa iz sramešljivosti, da se njihova imena pojavijo v časopisu, smo pripravljani objaviti le kratice ali izmišljeno ime. Vendar ne moremo tvegati zlorabe svojega zaupanja ter moramo zato vedeti za pravo ime pisca, ki ga pa seveda ne bomo izdali.

Pri vsem našem trudu skozi sto številčk nam ni sa mo enkrat spodletelo. Bralci naj sami presodijo, koliko smo uspeli. Pot preko zastarelih in ozkih predsodkov je težka. Uspeh, kakršen je, je naš skupen uspeh: skupen vseh sodelavcev in naročnikov, brez katerih bi ne mogli nič.

PRED OBISKOM

Britanski zunanji minister g.Eden bo ob svojem obisku pri Titu prav gotovo govoril o tržaškem vprašanju, ki ga je treba rešiti v korist zблиžanja med Jugoslavijo in Italijo. Dobro bi bilo, da bi g.Eden pred odhodom iz Londona znova zvedel za mnenje tržaškega prebivalstva, ki je neposredno prizadeto. Če bo Tito vztrajal pri Svobodnem Trstu, ga bo spomenica tržaških independentistov podprla; če se bo vdajal kupčevanju, bo glas Tržičanov tem bolj potreben o pravem času. Koroški Slovenci naj g.Edena dovolj zgodaj obveste, da septembra 1950 samo po dobrotljivosti avstrijskih oblastí niso uspeli priti do njega; morda bi jih zdaj sprejel, ko se bo mudil v Avstriji. Učinek bo večji, če bo g.Eden slišal glas neposredno iz Trsta in Koroške, ko je še čas.

SNUBLJENJE

Veseli smo, da je tudi g. Vilder z nami istega mnenja (gl. "Razgledi", str. 10.), da so Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi. Upamo, da mu bo v tej ugotovitvi jasno sledil tudi Jugoslovanski narodni odbor.

Radi bi še pojasnili, da ne ocenjujemo predvojne Jugoslavije samo po Aleksandrovi diktaturi; nesreča, ki je vodila v diktaturo, še je priče = njala v ustavodajni skupščini. "Zakon o zaščiti države" je že sumljivo načeljal demokratični sistem. "Orjuna" ga je majala in strela v narodni skupščini na hrvatske prvake so usodo demokracije zapečatili. Ne zanika = mo, da je ideja narodnega edinstva rodila prvo Jugoslavijo; istočasno spo = znavamo, da so bile te ideje pokopane s hegemonijo, diktaturo, razpadom države in revolucijo. Da bi omogočili sožitje več narodom na ozemlju Ju = goslavije, je treba začeti znova pri koreninah. Ni treba poudarjati, da je demokracija edini sistem, ki omogoča takšno sožitje.

Posledice

Če priznamo obstoj več narodnosti v Jugoslaviji, tedaj moramo iz te = ga izvajati nujne posledice, med katerimi je pglavitna, da more kak narod sam odločati o svoji usodi. Titova diktatura je onemogočala, da bi se do = slej jugoslovanski narodi svobodno izjavljali; osvobodilna vojna se je vodila poleg drugega z gesli narodno samoodločbe, ki priznava pravico do odcepitve, četudi je obenem dosledno zahtevala skupno zvezno državo. Ta je uvedla novo dalekosežno notranjo razdelitev in oklicala nov narod. O vsem tem bodo nekoč svobodni narodi morali izreči svojo svobodno sodbo. Kako se bodo odločali in odločili seveda ne zavisi enostavno od nekaterih dni ali tednov pred volitvami ali glasovanjem. Jugoslovanski narodi se vsak zase in skupno razvijajo v posebnem pravcu in v posebnih okoliščinah, ki bodo brez dvoma igrale pglavitno vlogo, ko se bodo odločali za bodočnost. Emigracija more na okoliščine le nezna no vplivati. Niti najmanj se emi = gracija ne more odločati namesto naroda. Njeni voditelji se morejo navdu = ševati za Jugoslavijo ali proti njej, ne da bi s tem vplivali na končne dogodke. Nase ne morejo v imenu narodov prevzemati nobenih obveznosti. E = dino kar moremo, smemo in moramo begunci storiti je izkoriščenje vsake možnosti in vsake prilike, ki bi utegnila pospešiti osvoboditev naših na = rodov. Mogoča so različna mnenja, kako pomagati in kaj je najbolje. Le eno = merilo je neizpodbitno: pred svojo vestjo moramo imeti zadoščenje, da smo izkoristili vse možnosti, ki morejo pospeševati osvoboditev. Ena takih mo = žnosti je Predstavništvo svobodnih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Ne moremo reči koliko bo to koristilo, a še manj moremo reči, da ne bo nič korsitilo. Opuščene prilike se rade maščujejo in redkokdaj se povrnejo, kar smo mo = gli videti pri begunskih vladah v letih 1941-44.

Seveda je možno skupno predstavništvo samo z demokratičnimi ljudmi in z demokratičnimi običaji. Nacisti, če jih tako imenujemo, so številni le v emigraciji, a nevarni le v toliko, kolikor preprečujejo konsolidacijo demokratičnih elementov. Pri tem mislimo tako na jugoslovenske kot na s = h = s in druge **naciste** posamič. - Narodna zavest je zdrava osnova. Nevar = nost pred zatiralci vzbudi nacionalizem. Zločesti ekstrem, ki ga rodi ali duševna obremenjenost sama zase ali pa zvezana z zatiranjem nacionalizma = je nacizem vsake vrste. Demokrati se znajdejo v neprijetnem položaju, ka = dar skušajo z "nacisti" tekrovati, kdo je boljši domoljub. Vsi zunanji zna = ki so tako očitno na strani ekstremistov, čeprav je v notranjosti druga = če, da se demokrati težkonobvarujejo, da se tudi sami ne umažejo z ekstremom.

Pri prizadevanjih za s-h-s sporazum, kjer bi morala biti rušitev Tita prvenstvena; se je hrvaškemu (in slovenskemu) nacionalizmu preveč pribli = ževalo s piedestala nekakega jugoslovenskega supernacionalizma. Dvomimo, da bi Hrvati načelno odklonili razgovor o sodelovanju, če bi bilo snublje = nje v bodoče nekoliko bolj spretno. Ali bi si hoteli nakopati odgovornost za nesporezum in za propad skupnega nastopa proti Titu?

V tem nas potrjujejo nekateri vidni znaki. SLOVENSKA DRŽAVA je objavi = la - s precejšnjim zadržanjem sicer - članek, v katerem strpnost do Jugo = slavije ni smatrana kot prepreka za slovenski sporazum. Odnev S. Trivun =

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

čevega članka ("Srbi, Hrvati in Jugo = slavija", gl. KT 96) v dr. Mačkovi HR = VATSKI RIJEČI (Belgija, julij) o "pr = vih znakih srbskega realizma" pa bi = govoril, da je pravilno približanje = Hrvatom "pot k pomiritvi".

Dr. Vlastimir Stojanović

TRŽAŠKI VTISI

(Pisec članka je odvetnik iz Beograda, kjer je bil po končani vojni pravni svetovalec francoskega veleposlaništva. Leta 1949 si je "izbral svobodo", prispel v Pariz, postal politični urednik radio-oddaj za Jugoslavijo na pariškem radiu. Pred vojno ni bil strankarsko organiziran, vendar je bil idejno najbližje levemu krilu Davidovičeve Demokratske stranke. Leta 1941 je bil prvič aretiran od Gestapa; drugič pa 1943 vsled ilegalnega delovanja in odveden v taborišče pri Berlinu, kjer ga je 1945 osvobodila ruska vojska, nakar se je vrnil v Jugoslavijo. - Po prihodu v Pariz 1949 se je trudil, da prikaže nujnost s-h-s sporazuma, kakor gledajo na to vprašanje jugoslovanski narodi v domovini. Zdaj sodeluje v skupini Neodvisnih Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je 1950 izdala pariško "Deklaracijo". Dr. Stojanović je član uredniškega odbora "Yugoslav Bulletin!")

Pred kratkim sem imel srečo, da sem preživel nekaj dni v Trstu. Počutil sem se skoraj kot v Jugoslaviji, v Sloveniji, vsaj kar se tiče nacionalnega ozračja. Res je, da v mestu samem ni mogoče prezreti ne navzočnosti Angležev in Američanov niti ne vpliva Italije; a najmočnejši vtis je vendarle ta, da se z vseh okoliških vzpetin kot plaz spušča proti morju zdravi slovenski gorski element, ki bi v normalnih razmerah mogel vzpostaviti vsaj ravnotežje s tistim drugim mediteranskim elementom, ki je zadnje desetletja v glavnem umetno pomnožil svoje število. Ta občutek ima človek ko obiskuje vasi tržaškega ozemlja od Opčin do Nabrežine in ko opazuje njihove postavne in bistre prebivalce.

Kljub tej naravni moči, ki je na naši strani, pa se nam v Trstu in pa tudi v slovenski Koroški najbolj jasno pokaže trpka resnica, da se je slovenski narod v vsej svoji zgodovini moral nepretrgoma boriti za svoj nacionalni obstoj. Tudi danes, po vojni, v kateri so bili jugoslovanski narodi najbolj prepričani zavezniki zmagovalcev, se morajo Slovenci in z njimi vsi Jugoslovani, zaradi zavožene in v bistvu anacionalne politike sedanjih jugoslovanskih oblastnikov, še zmeraj bojevati za tiste pravice, za katere so toliko žrtvovali.

Slovenci so dandanes znova izpostavljeni pritisku naraščajočega imperializma in obnavljajočega se fašizma; razen tega jim je pripravilo grenko razočaranje nerazumevanje velikih demokratičnih zaveznikov, ki, kot naša lašč, kadar gre za Italijane ne kažejo volje, da bi spoštovali podpisane mirovne pogodbe. Tako lahko tukaj ugotovimo paradoks, da mora slovenski prebivatelj v Trstu klicati zaveznikom v spomin pravice, ki so mu bile priznane, istim zaveznikom namreč, ki imajo toliko težav s Sovjetsko zvezo, ker le-ta naprestano krši in lomi pogodbe in obveznosti, kjer se ji nudi prilika.

Slovenski narod je vajen takih bojev za obstoj, zato tudi ta položaj ni zanj, žal, nič novega ali izrednega. Opazil pa sem še nekaj drugega, kar se mi zdi, da Slovenci v današnjem konfliktu težje prenašajo kot vse ostalo. To je dejstvo, da so povsem prepuščeni samim sebi in da jih - kot se zdi - ne podpirajo tisti, ki bi bili za to poklicani. Današnji oblastniki v Jugoslaviji gledajo na tržaški problem izključno v funkciji utrditve komunistične diktature v državi; načelno in praktično so torej zmeraj pripravljeni prodati interese tržaških Slovencev za cilje, ki so le-tim tuji. Narodi Jugoslavije, ki Trsta ne pozabljajo, Slovenci in ostali, so obsojeni na molk ali pa na naročene manifestacije, ki jih iz demagoških vzrokov organizira vlada, kadar se ji to zljubi, zaradi forme. Še bolj žalostno pa se mi zdi, da izvenjugoslovanski Slovenci, kakor slišim, pri svojih obrambnih prizadevanjih nimajo zadovoljive podpore pri večini odgovornih predstavnikov naših narodov v emigraciji; tu seveda ne mislim na zadnje na slovensko politično vodstvo v begunstvu.

Vsem Slovincem, ki žive izven meja Jugoslavije ob njenih robovih, je danes jasno, da se lahko nacionalno ohranijo spričo sistematičnega raznarodovalnega pritiska Nemcev in Italijanov samo, ako se naslanjajo na velike in svobodno jugoslovansko federacijo. To kar velja danes za zamejske Slovence, bo veljalo jutri tudi za Slovence v matični deželi in v precejšnji meri za vse narode Jugoslavije. To sliši človek v Trstu na vsakem koraku, ne glede na to, ali govori s slovenskim domačinom ali z našimi emigranti. Ti ljudje ob vratih domovine pač neposredneje čutijo, česa se naši narodi boje, kaj pričakujejo in kaj mislijo. Resnični narodni pred-

stavniki - pa naj so nastanjeni kjerkoli v svetu - bi morali to dejstvo z vso resnobo upoštevati.

Naj mi bo oproščeno, ker omenjam očitke, ki gredo v prvi vrsti prav na račun političnih prvakov slovenske emigracije; povsem naravno pa se mi zdi, da bi morali biti prav oni najbolj vznemirjeni ob usodi nekaj sto tisoč Slovencev izven Jugoslavije, Slovencev, ki ne skrivajo svojega z izkušnjo pridobljenega prepričanja, da bodo rešeni in zavarovani samo, ako se odpravi komunistična diktatura in ustanovi svobodna, demokratična jugoslovanska federacija; to spoznanje bi prav tako ohranilo svoj pomen, če bi moral del Slovencev tudi po bodočih preureditvah ostati izven meja narodne države. Slovenci na Primorskem in drugod, a kot mi zatrjujejo v Trstu, tudi tisti v jugoslovanski Sloveniji, se zavedajo, da bi utegnil biti položaj Slovenije v novi jugoslovanski federaciji izjemno ugoden z ozirom na stopnjo civilizacijske razvitosti, na pomembnost geografskega položaja in na potencialno važnost slovenske vloge pri oblikovanju jutrišnje jugosl. skupnosti.

Ti ljudje, ki vsak dan čutijo aktivnost neonacistov in neofašistov v Trstu, na Goriškem in na Koroškem in usodno delo komunistov v domovini, si ne morejo predstavljati, da so se našli politiki, ki menijo, da se je s taki mi sovražniki mogoče bojevati s filozofskim čakanjem. Če bi se slovenski nacionalni bojovníki v preteklosti držali te metode, Slovencev najbrže ne bi več bilo na evropski karti.

Seveda bi bilo krivično, če bi to kritiko omejili samo na slovenske emigrantske voditelje. Krivda za pasivnost naše politične emigracije pač ni samo in v glavnem pri njih. Z ozirom na nevarni položaj Slovencev v Trstu, v Italiji in v Avstriji in na klice teh ogroženih Slovencev, z ozirom na posebno vlogo, ki bi jo utegnili igrati Slovenci med jugoslovanskimi narodi, pa se mi zdi, da bi morali biti svobodni Slovenci iniciativnejši. Res je, da vodi pot iz Ljubljane v Beograd skozi Zagreb; pripomnil pa bi, da nobena pot ne vodi sama; treba jo je šele zgraditi...

Nek slovenski emigrant mi je rekel tole:

"Zelo dobro poznam današnje stanje v Jugoslaviji; verjemite mi, da bi Titov režim padel in da bi bili naši narodi svobodni v šestih mesecih, ako bi se slovenski, hrvatski in srbski politiki zedinili na skupni protikomunistični liniji in ustanovili jugoslovansko reprezentanco v tujini." Moj prijatelj je bil pač preoptimističen glede roka, a ni nobenega dvoma, da bi taka srbsko-hrvatsko-slovenska reprezentanca veliko pomenila in da bi opogumila naše narode, ki bi jo z vsem srcem pozdravili.

Na mejah se zdi skoraj neverjetno, da del emigrantskih politikov misli, da je njihov mandat večni in da jim ni treba poslušati hotenja narodov v domovini. Naj omenim v tej zvezi epizodo, ki sem jo doživel pred tremi meseci. Srečal sem se z dvema mladima Hrvatoma, ki sta pobegnila iz Jugoslavije iz političnih vzrokov. V Parizu ju je vprašal nek starejši emigrant, kakšen ugled ima doma med ljudmi g. X., znan predstavnik neke vodilne stranke v predvojni Jugoslaviji. Mladeniča, oba stara od 25 do 30 let, sta odgovorila, da tega imena še nikoli nista slišala... To je grenka resnica, ob kateri se moramo mi vsi zunaj zamisliti: če tako odgovarjajo študentje, ki so ušli v tujino iz političnih motivov, kaj mislijo o starih mandatih šele kmetje in delavci, ki seveda nemarajo sedanjih oblastnikov, ki pa se še zmeraj spominjajo žalostnega leta 1941, ki so nam ga vendarle v neki meri pripravili politiki stare nedemokratične Jugoslavije. Malokdo ima pravico spati na lovorjevih vencih; a našim politikom to nikakor ni dovoljeno. V kolikor mislijo, da jim ni treba popravljati predvojnih in medvojnih napak, naj vsaj ne ostajajo gluhi za najnujnejši problem naših narodov, za njihovo rešitev iz komunističnega obroča. Pogumni slovenski življenj v Trstu vse kakor upira svoje oči v vse jugoslovanske politične faktorje v tujini. Kdo misli, da ima pravico te ljudi razočarati?

CAUX IN TRST

Trst, sredi avgusta. (Od našega dopisnika)

Pred nekaj tedni je milanski nadškof kardinal dr. Schuster označil "Morak Re-Armament" kot gibanje "protestantskega izvora in sistema izven vodstva in nadzorstva katoliške Cerkve, zato krivoversko." Gibanje da je nevarno za katoličane in nekatoličane, kajti predstavlja "obliko polovične in sugestivne religije, moralo brez dogmatike, brez priznavanja avtoritete, brez polne jasnosti vere - z eno besedo: arbitrarično religijo, zato polno napak." Ta izjava je bila namenjena tistim severno-italijanskim vernikom, ki v dobri veri podpirajo in razširjajo ideje Moralnega preporoda. Znano je da gibanje podpirajo g. Angelo Costa, preds. Italijanske konfederacije indu-

(Zaključek na 8. strani.)

MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

(Dopis)

Važen strateški položaj Jugoslavije, katera predstavlja edino vrzel v vrsti držav Atlantskega pakta od Dardanel do Baltika, se je v zadnjem času kazal v veliko jezo Italijanov, ki vidijo v Titu predvsem tekmeča za Trst in so kot sebični otroci strahovito ljubosumni na vsak dar, ki ga Tito dobi.

Z ledenim razumom podpira Zpad Jugoslavijo, ne da bi jo poskušal spreobrniti od komunizma, kajti prelom z Moskvo je doslej zmanjšal nevarnost Sovjetskega napada, kot pravi ameriško zunanje ministrstvo v posebnem pregledu stikov s Titovim režimom. USA, Anglija in Francija so se obvezale dati pomoč v znesku £ 36,000.000 še za eno leto. Ameriški vojni minister g. Pace je obiskal Jugoslavijo (iz Beograda je letel v Ljubljano, od tam se peljal na Brdo k Titu). Posleniki treh velešil so obiskali Tita na Brionih in šli nato v Trst. Od 17. do 23. septembra bo v Jugoslaviji angleški zunanji minister g. Eden, nato pa bo obiskal še Avstrijo.

Za zapadno strategijo je važna povezava Jugoslavije s sosedami na obeh straneh. Turško in grško Tracijo bi bilo brez vojaške povezave z Jugoslavijo težko braniti. Na drugi strani pa predstavljajo "Ljubljanska vrata" odprt vhod v Padsko nižino in bi zato bilo potrebno vojaško sodelovanje z Italijo. Najugovzhodni strani je uspeh popoln. Med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo vlada prijateljstvo, obsikujejo se različne delegacije, tudi vojaške - in to preko meje, ki je pred petimi leti bila še bojišče.

Na zahodni strani stoji Trst kot prepreka za tesnejše stike. Lahki vedo, da postajajo njihova "triestinska" čustva nadležna zapadnim strategom in zato postajajo nemirni. Boje se, da bo Zpad vsilil neko rešitev za Trst. Jasno pa je, da se rešitev Trsta ne bo smela zameriti ne na eno ne na drugo stran, ker bi užaljenost predstavljala še večjo oviro kot sedanja nejasnost. Tito ima nekoliko boljši položaj, ker lahko kaže na Ruse čez mejo in straši Zpad. Italijani pa morejo strašiti s komunisti na volitvah prihodnje leto. Tako nobena vsiljena rešitev ne bo dobra. Zpad bo najbrže pritiskal na obe stranki, le, naj se sporazumeta. Sedanja razdelitev, ko se cona B vtaplja v Jugoslavijo in cona A leze v Italijo, utegne obstati.

KONGRES BOLJŠEVIKOV

(Dopis)

Po 13 letih se bo 5. oktobra vršil 19. kongres preimenovane Komunistične partije Sovjetske zveze. Razpravljal bo o novem petletnem planu (1951-55) ter spremenil dosedanji statut. Načrt predvideva 70% zvišanje produkcije z ozirom na stanje 1950; dosedanja Politbiro in Orgbiro bosta zamenjana s Prezidijem, dočim bo Sekretariat še ostal.

Komentarji v zapadnem tisku se strinjajo, da se med vojno kongres ni mogel vršiti, dasi bi se po statutu moral. Toda kot je bila leta 1945 vojaška bilanca ugodna za Stalina, tako je bila slaba gospodarska vsled razdejanja, pomanjkanja; zaradi ljudske utrujenosti in želje po dolgem miru bi bilo tedaj težko začrtati in opravičiti drugačno zunanjo politiko kot sodelovanje z Zpadom. Zdaj, ko so ruševine pospravljene in razmere boljše, ko je propaganda napravila svoje, ko je satelitski obroč okoli Rusije krepak in čistka znotraj partije končana, more Stalin sklicati kongres. Ta bo potrdil bodo politično linijo, kot je kongres 1939 pripravil sovjetsko-nemški pakt. Ker se zdaj poudarja enakovredna vloga delavcev, kmétov in inteligentov, more ta psihološka sprememba učinkovito združiti državljane pri bodočih velenaparih za "zmago nad kapitalizmom". Novi plan posveča skrb tudi dvigu življenjske ravni občega državljanca, kar utegne zagotoviti dokajšen uspeh bodočih načrtov; zanimivo je, da je sovjetsko gospodarstvo zdaj na isti stopnji kot je bilo ameriško 1917. leta.

Komentatorji predvidevajo, da je Malenkov predviden za bodočega glavnega tajnika, saj bo on glavni govornik na kongresu in ne Stalin kot je bilo doslej. Ostareli Stalin utegne postati predsednik prezidija, Molotov pa morda njegov namestnik. Tako se zdi preskrbljeno, če bi slučajno Stalin na hitro umrl. Malenkov je bil tisti, ki je ob ustanovitvi Kominforme septembra 1947 triumfal nad Ždanovim, čigar teza, da je poslednja prilika za zrušitev kapitalizma, je propadla. Od tedaj se je Malenkov hitro dvigal v partiji.

14 dni za moskovskim kongresom se bo vršil VI. kongres KPJ v Zagrebu (KT 95). Tam bodo torej lahko že upoštevali zaključke sovjetskega kongresa.

EISENHOWERJEVA TRETJA TOČKA

V New Yorku je republikanski predsedniški kandidat g.Eisenhower v govoru Ameriški Legiji ostro obsodil surovo komunistično tiranijo.Naštel je države "nekoč neodvisne,ki se zdaj duše pod ruskim plaščem" in nadaljeval: "Ti zaslužnjeni narodi so naši krvni sorodniki.Po vsej naši državi so tisoči Amerikancev,ki se boje,da ne bodo nikdar več v stiku z materjo ali stašim očetom,bratom ali bratrancem,ki je nekoč svobodno živel v Varšavi ali Pragi, na letonski kmetiji ali v avstrijski dolini." Nakazal je "pravec k miru" in kot tretjo točko takojšnje nujnosti navedel:

"Naša vlada mora enkrat za vselej s hladno dokončnostjo povedati Kremlju,da ne bomo nikdar priznali niti najmanjše trajnosti v ruskem položaju v Vzhodni Evropi in Aziji.Priti mora dan,ko bodo narodi zaslužnjenih dežel imeli priliko v popolni svobodi in v luči mednarodnega pregleda izbrati svojo lastno pot v bodočnost. Še več. Povedati moramo Sovjetom z enakom hladno dokončnostjo,da ne bomo odnehali, dokler se ne bo blatni val napadnega komunizma umaknil v lastne meje. In tole jim moramo še povedati: Nikdar ne bomo odstopili od pomoči vsakomur iz tistih okovanih dežel,ki bo pri nas iskal zavetja,ki vzdržuje med svojimi ljudmi plamen svobode,ki se posveti osvobajanju svojih drugov."

=====

Caux in Trst (zaključek s 6.strani.)

strijalcev,dalje g.Egidij Quaglia,glavni tajnik Zveze kemičnih delavcev v sev.Italiji in grof de Castiglione,vidni katoliški pisec in zgodovinar. Omenjeni so si z drugimi doslej prizadevali zboljšati odnose med delavci in podjetniki v severno-italijanski industriji,kar bi naj počasi ustavilo prodiranje komunizma,ki ima najmočnejšo oporo prav v industrijskih središjih Milana,Torina,Bologne itd.

Nasprotno kardinalovi izjavi je pred časom švicarski škof Lausannea,Fribourga in Zeneve msgr.Charriere priporočil celo duhovnikom,"da morajo iti v Caux (evropsko središče gibanja),ker ta kliče Cerkev in duhovščino!" Pravtako se je ugodno izrazil o gibanju znani benediktinski pridigar p.H.Lang,češ da si "Moral Re-Armament ne prizadeva biti verska ločina ali pa celo vera.To je enostavno supernacionalni religiozni pokret,ki želi privesti vsakemu posameznika nazaj k virom svoje lastne vere." Zdi se,da bo slejkoprej potrebna jasnost med doslej nasprotujočimi se izjavami.

Pomoč za svobodni Trst?

V začetku avgusta se je pričelo v Cauxu,Švica, večmesečno svetovno zborovanje za moralni preporod.Konferenco bodo posečali politični,industrijski in kulturni prvaki različnih narodov. Vršila se bo tudi posebna parlamentarna seja,ki se je bodo udeležili parlamentarci iz USA,Švedske,Norveške,Francije,Nemčije,Japonske,Južne Afrike itd. V minulih šestih letih je takšne letne parlamentarne konference v Cauxu posetilo 450 parlamentarcev iz 43 držav. Dasi ni znano,ali pride parlamentarna delegacija iz Italije,je gotovo,da se bodo zborovanja udeležili tudi italijanski industrijski in kulturni predstavniki. To bi bila primerna prilika,da se pred mednarodno javnostjo srečajo italijanski prvaki z našimi tržaškimi,ki zastopajo politiko Svobodnega tržaškega ozemlja. Ali se ne ponuja ugodnost,da se kot svobodni ljudje v mirnem ozračju med seboj pogovore kaj bi bilo koristno za prebivalstvo Svobodnega ozemlja? Ne more nam škodovati,če si na katerikoli mednarodni prireditvi pridobimo prijateljev,ki utegnejo nekoč podpirati našo stvar. Prav bi bilo,če bi morebitno tržaško delegacijo v Caux sestavljali Tržačani obojih narodnosti,- slovenske in italijanske,- ki se zavzemajo za svobodni Trst. To bi v naprej onemogočilo sumnje,da se morda kaj skriva zadaj za le slovenskim zavzemanjem za stvar.

=====

Kralj Peter je priletel iz Milana v Anglijo na posvet z založnikom njegovih spominov,ki bodo izšli prihodnje pomlad. Piše jih "že nekaj mesecev".Obiskal in posvetoval se je tudi s prijatelji v Manchestru in obmorskem letovišču Southportu v Lancashireu.

Na uradnem obisku pri Titu je gl. direktor I.L.O.,mednarodne industrijske organizacije,ki pomaga Jugoslovaniom pri strokovnem vežbanju delavcev.

Na počitniškem obisku je kosil s Titom tajnik britanske laburistične stranke g.Morgan Phillips.

KOLEGIJ SVOBODNE EVROPE V STRASBOURGU

Ameriška organizacija "National Committee for a Free Europe", v kateri so zastopani vsi sloji in vse poglavitne duhovne smeri Zedinjenih držav, si že več let prizadeva, da bi informirala ameriško občinstvo o problemih evropskih narodov, ki so obsojeni v molk pod komunističnimi režimi. Američani so narod emigrantov, narod, ki instinktivno odklanja vsako politično preganjanje, zato se ni čuditi, da je naletela akcija "Svobodne Evrope" pri uglednih in preprostih državljanih vodilne velesi le današnjega sveta na enako velik odmev. (Za cilje te organizacije je lani v severnoameriških državah denarno prispevalo približno 18 milijonov ljudi.)

Propagandistična kampanja onstran oceana pa je samo en aspekt aktivnosti "Svobodne Evrope". "Free Europe" se hkrati zavzema za koordinacijo dela emigrantskih političnih osebnosti, podpira demokratične intelektualce, ki so se zatekli v Zedinjene države in vzdržuje znano radijsko postajo Svobodne Evrope v Muenchenu. Ta program že sam po sebi v zadostni meri izpričuje vero ameriške elite in vsega ameriškega ljudstva v končno zmago demokracije v svetu.

V spoznanju, da za pripravljanje organizacije osvobodjene jutrišnje vzhodne Evrope ni več prezgodaj, je posvetila Free Europe posebno pozornost begunski mladini; v njej vidi veliko obljubo prihodnjosti. V ta namen je bila lani ustanovljena "svobodna univerza v eksilu" - "Collège de l'Europe Libre" v Strasbourgu.

Alzaški Strasbourg ob francosko nemški meji je postal v letih po drugi svetovni vojni neke vrste evropska prestolnica. V Strasbourgu je sedež najvišje skupne evropske institucije - Evropskega Sveta. Nič presenetljivega torej ni, da je izbrala Free Europe prav to mesto za sedež svojega kolegija.

Kolegij Svobodne Evrope je nastanjen v udobni graščini v strasbourški okolici; letos je bila dozidana še velika moderna dependansa. V študentovskem domu, ki je organiziran po najbolj smotrni sodobni načelih, je zbrano okrog 200 štipendistov iz vseh evropskih držav s komunistični diktaturami, razen iz Sovjetske zveze v ožjem smislu. Studentje obiskujejo predavanja in seminarje na strasbourški univerzi in to najrazličnejše fakultete. Med njimi je okrog 30 Jugoslovanov vseh jugoslovanskih narodnosti. Slovencev je pet.

Kolegij pa mladim beguncem obeh spolov noče nuditi samo priložnosti za akademsko izobrazbo. Istočasno jim želi omogočiti, da bi se intenzivneje ukvarjali z vprašanji svojih domovin, skratka, da ne bi izgubili stika s politično, socialno in duhovno problematiko narodov, iz katerih so izšli. V ta namen so v kolegiju predavanja in seminarji v nacionalnih jezikih. Posebni "študijski direktorji" predavajo emigrantski mladini in prirejajo diskusije o specifičnih zgodovinskih in političnih problemih zastopanih narodov.

Duh Kolegija Svobodne Evrope je duh tolerance in svobodne demokracije, duh medsebojnega zaupanja in zaupanja v prihodnost. Organizacija, ki je ustanovila to eksilno univerzo svojim študentom ne vsiljuje neke v naprej določene "ameriške ideologije". Štipendiste združuje dejstvo, da so vsi žrtve komunističnega zanikanja človeških pravic; večje jih prepričanje, da osvobodjena Evropa ne bi smela ponavljati starih napak, ne v socialnem ne v mednarodnem življenju; zbližuje jih skupna vera v socialno napredno in duhovno strpno demokracijo, katere nacionalni okvir naj bi bile skupne evropske institucije, zedinjena Evropa. V nacionalnih skupinah ti mladi intelektualci svobodno diskutirajo vse vidike položaja v njihovih državah in v svetu. Pri iskanju resnice jim gre za to, da bi dali svoji protikomunistični usmerjenosti čimbolj pozitivno vsebino in da bi se razvili v čimbolj koristne člane svojih narodnih skupnosti. Zavedajo se, da utegne človek našega tragičnega časa premagati fašizem in komunizem samo v družbi, ki bo nudila svojim članom več svobode, več pravice in več spoštovanja človeške osebe.

B.Ž.

RAZGLEDI

PROTI NAČIZMU - DEMOKRACIJA

Ker ste v Vašem uvodniku "Trikrat ena ni ena" (KT 99) omenili moj citat iz poslednje PORUKE⁺ in ga po svoje komentirali, dovolite, da Vam odgovorim:

Že sam Vaš začetek, kako so učenci v Jugoslaviji morali ob 1. decembru deklamirati "Trikrat ena bodi ena! zapovedal je naš kralj", kaže, da ste celotni članek zasnovali na napačni predpostavki.

Zdi se mi, da sicer vedno sodite predvojno Jugoslavijo tako, kot ste jo našli, ko ste se rodili, t.j. pod kraljevo diktaturo. Toda poslanica 1. decembra 1918, (ki jo je regentu v Beogradu prebral dr. Pavelić) se prične: "Srečne se počutimo, da moremo v imenu Narodnega sveta Slovencev, Hrvatov in Srbov pozdraviti.... Slovenci, Hrvati in Srbi, ki so na ozemlju b. avstro-ogrške monarhije izvršili prevrat in začasno ustanovili neodvisno državo (Slovencev, Hrvatov in Srbov), prežeti z idejo narodnega edinstva..." Nato se omenja "ozemlje Južnih Slovanov v bivši avstro-ogrski monarhiji..."

Tedanji regent Aleksander je med drugim odgovoril: "Zvest zgledu in nasvetu, ki mi ga je dal moj vzvišeni roditelj, hočem biti kralj samo svoj bodnim državljanom države Srbov, Hrvatov in Slovencev, ostati vedno zvest velikim ustavnim, parlamentarnim in široko-demokratskim načelom, zasnovanim na obči glasovalni pravici."

Takšna država, Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je trajala do 6. januarja 1929, ko je kralj Aleksander ukinil ustavo in prevzel vso oblast v svoje roke. Od tedaj dalje nismo smeli niti ob obletnicah 1. decembra objavljati niti poslanice Narodnega sveta niti ne kraljevega odgovora dne 1. decembra 1918. Tedaj se je pričelo dekretirano jugoslovenstvo - "zapovedal je naš kralj".

Da, država je leta 1918. bila proglašena na ideji narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Brez te ideje ne vem, kako bi se mogli v toli kem obsegu zediniti in zbrati Slovenci kot Slovenci, pa Hrvati in Srbi, v času, ko je bila Italija na zmogovalni zavezniški strani in je imela londonski pakt iz leta 1915. Tedaj so po samem imenu države postali Slovenci in Hrvati mednarodni faktor... Vse do 6. januarja 1929 ni bil z nobenim zakonom niti ne z ukazom vsiljen "jugoslovenski nacionalizem". (Saj bi se temu tedaj najbolj uprli baš Srbi.)

Mi iz bivše hrvatsko-srbske koalicije in vsi oni, ki so sodelovali pri ustanavljanju enotne države leta 1918, smo smatrali kraljevo diktaturo kot rušenje tistih idej, ki so rodile jugoslovansko skupnost. Zato smo bili zapirani, internirani. Medtem pa so sedanji najglasnejši hrvatski, slovenski in srbski "nacionalci" (točneje: nacisti) podpirali in služili tej diktaturi.

Zato po mojem mišljenju nimate prav, če mislite, da je glavna zapreka, da ne pride do sporazuma v emigraciji in do enotnega nastopa, ker se ne prizna, da so v Jugoslaviji trije a ne en narod. Pa kdo, prosim vas, danes oporeka, da so Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi? In kdo razpolaga s to silo, da bi mogel kot kralj Aleksander, v bodoči Jugoslaviji spet vsiliti "jugoslovenski nacionalizem"? Saj danes vidimo povsod na mednarodnih konferencah razdeljene Hrvate, Srbe in Slovence. Često tako močno, da hočejo na tak način mnogi sploh izbrisati obstoj Jugoslavije danes in jutri. Ti so v emigraciji v mržnji in v izpadih drug proti drugim tako agresivni, da je že Roosevelt rekel, da je skupnost Jugoslavije nemogoča. In tudi s te strani opravičujejo zavezniki pomoč Titu, ker da on edini vsaj čuva skupnost teh narodov.

Torej: nihče ne vidi danes "nevarnosti" v jugoslovanski ideologiji ampak obratno, v tisti nacistični, ki ne razbija samo Jugoslavijo, ampak ne more s takšno mentaliteto niti formirati treh posebnih držav. Naši nacisti enostavno hočejo zamenjati komunizem z drugim totalitarizmom, z drugo svojo tiranijo in drugim imperializmom. V Pavelićevi hrvatski "državi" so ustaše hoteli ubiti hrvatskega voditelja dr. Mačka. Le Nemci so ga rešili (glej Walter Hagen: Die geheime Front, str. 260). Zdaj pa berem še v argentinski HRVATSKI REVIIJI (marec 1952) dolg članek g. Filipa Lukasa, bivše ga predsednika Matice Hrvatske itd, kjer vprašuje Slovence: "Katera pozici-

⁺ "Ne, ni vprašanje v emigraciji Jugoslavije: kdo je za en ali za tri narode, kdo je za eno ali za tri države, ampak kdo je nacist in kdo je demokrat."

tivna jamstva nudijo Slovenci Hrvatom, da bodo spoštovali pravo Hrvatov do obstanka in da ne bodo na tem prostoru Hrvati ogrožani od sosednjih zvez?"

Torej celo Slovencev se boji g.Lukas, da ne bi ogrožali, s svojim imperializmom, bodočo suvereno hrvatsko državo! Tudi Slovenci so mu, kot sosedje, nevarni.

Zato pa sem v PORUKI v tistem članku, katerega ste omenili, napisal, da je samo demokracija, s svojo celotno filozofijo o človeku, o narodu, sposobna ustvariti na enem ozemlju avtoriteto, skupno oblast za več narodov, nato pa urediti odnose v človeštvu sploh. Poglejte: Velika Britanija s tremi narodi, Švica s štirimi, Zedinjene države Amerike z množico narodnosti in religij. Itd.

London, avgusta 1952.

==+=

V.Vilder

J a v n o m n e n j e

"Hrvatski komunisti".- G. urednik! Zanimivo je pisanje "Hrvatskega glasu", ki ste ga omenili v KT 99, vendar mora alarmirati vsakega poštenega človeka. Ta razprava namreč ni samo čudna, ampak človeka silni, da se vpraša: "Ali smo znoreli? Ali smo na tem, da postanemo nori? Ali smo izgubili vsak smisel za etiko?" Ne morem razumeti, da obstoja nekakšna razlika med nepoštenimi Srbi, Hrvati, Slovenci, Kitajci, Amerikanci itd. Bližji mi je pošten Hrvat, Srb, Kitajec, Amerikanec ali Japonec, kot pa sto nepoštenih Slovencev. Bližji mi je demokratski Hrvat in Srb kot pa komunist Slovencev. Tako bi moral biti tudi demokratskemu Hrvat bližji demokratični Srb kot pa Hrvat ustaša ali komunist. Zakaj ocenjevati ljudi po barvi kože, vere ali narodnosti? Demokrati se širom sveta borijo proti rasni diskriminaciji, mi pa vršimo nekako nacionalno diskriminacijo: naj bo zločinec, lopov ali ubijalec - branili ga bomo, če je "naš"; naj bo najbolj pošten človek na svetu, blato bomo metali v njega, če ni "naš". Kam to pelje? S.A.

Alternativa.- G.urednik! Dovolite, da odgovorim na pisma v KT 99. Gosp. M.T. smatra, da ni debatni maraton med g.Zupenom in menoj jesen; zato predlaga uporabo besede "zamena" Titu namesto besed "predstavništvo" in "alternativa". S tem g.M.T.dela zmedo. Takole mislim: 1) v emigraciji moremo ustvariti samo demokratično jugoslovansko predstavništvo; 2) v emigraciji in verjetno tudi v domovini je nekaj jugosl.demokrat. alternativ; in 3) zamena Titu pa bo tista demokr.jugosl.alternativa, ki jo bo izbral sam narod.

Bojim se, da je g.J.G.površen. So časopisi, ki pišejo za Tita in so ki pišejo proti njemu. Koristno je, da poznamo obe stališči. Toda napačno je mišljenje, če stvorimo v emigra-

ciji demokr.jugosl.predstavništvo ("alternativo" g.Zupana ali "zamenno" g.M.T.), da bodo časopisi, ki da nes pišejo za Tita potem začeli pisati proti njemu, ali pa da bo potem Tito rekel, da "ima emigracija alternativo njegovemu redu" t.j.da imajo emigrantski politiki boljši program za Jugoslavijo kot pa ga ima on. Gotovo se to ne bo zgodilo. Zakaj naj bi potem urejevali svoje delo z ozirom na pisanje pro-Titovskih časopisov ali pa na Titove izjave? Zdi se mi koristnejše urediti svoje delo z ozirom na demokratične časopise, ki pišejo proti Titu. Pri tem pisanju proti Titu najdejo mnogi emigranti svoje osebno zadovoljstvo ali uteho. A iz tega pisanja se moramo mi naučiti: proti Titu pišejo, ker je Tito tatalitavec, toda jutri bodo pisali tudi proti nam, če bomo totalitarci!

Psihoza, o kateri govori g.J.D. brez dvoma obstoja i pogosto se vidi v nekaterim listih beseda "balkanizem". Za to nosimo nekaj krivde tudi mi, "Balkananci". Spomnimo se dogodkov na Balkanu v zadnjih petdesetih letih. Spomnimo se na neumno prepiranje med velehrvati in velesrbi, kar še vedno traja. To in še drugo je za demokratski zapad dokaz, da še nismo zreli, da smo še vedno "otroci". Demokratično jugoslovansko predstavništvo bi moglo to psihozo (vsaj kolikor se nanaša na Jugoslavijo) z velikimi napori spreminiti. Pokazati moramo demokr. Zapadu, da smo zreli. Dobivam vtis, da mnogi emigranti z nekakšno pravico zahtevajo, da nam Zapad ne le omogoči svobodo ampak da nam tudi garantira demokratsko ureditev v domovini. To je psihoza otrok. Z vsa pravico moremo pričakovati od Zapada, da nam pomaga pri osvoboditvi domovine. To pa je vse! Če bo potem v osvobojeni domovini demokracija ali je ne bo, pa zavisi od nas samih.

V.A.Farkaš.

Osvobojevanje.- G.urednik! Kako po ceni je govorjenje na Zapadu, da je vzhodni Evropi treba prinesiti svobodo! Vsak zna zaslužnjene narode pozivati k odporu. Za Zapad bi pač bilo sijajno, ako bi se drugi bili in umirali zato, da obvarujejo Zapad pred komunizmom. Ali mislite, da ameriški kongresniki zaradi česa drugega predlagajo, naj se osnujejo vojaške edinice iz beguncev? Na vzhod bodo vrgli nekaj orožja in zastarele opreme in iz zahodnega uobja opazovali spopad. Bolj pošteni se mi zde tisti, ki odkrito povedo, da se brigajo le sami zase.

V.K.

Dragiša Cvetković.- G.urednik! O begunskih vladah imam zelo slabo mnenje, a trditev g. Cvetkovića (KT99) je le preneumna, ko pravi, da je medvojna begunska vlada imela preko zaveznikov na razpolago odločne mere, da ustavi Paveličevo zločinsko uničevanje Srbov. Zakaj zavezniki niso ustavili Hitlerjevega uničevanja Židov, če so imeli "mere" na razpolago? Le kakšne mere si predstavlja g. Cvetković? In pomislite! To je bil včasih naš ministrski predsednik! Ali je le tujina tako slabo vplivala na njegovo razsodbo ali že včasih ni bil nič boljši?

D.A.

Slabo vino v kozarcih.- G.urednik! Lahko po pismu iz Slovenije dopolnim Vaš gostinski prikaz iz Jugoslavije? Postrežno osebje hoče dela ti povsod le 8. ur dnevno, tako da ti moral vsak obrat imeti vsaj 2 uslužbenca. Ker se to ne izplača, je pač deficit nujen.

T.J.

CVETKE IZ DOMAČIH IN TUJIH LOGOV

+ "Na vseh spomenikih, (ki so jih postavile Zveze borcev) po večini lahko bereš besede: "Žrtvam za svobodo" ali "Žrtvam fašizma" z izjemo terena Vič, katerega "Zveza borcev" je postavila svojim žrtvam spomenik nasproti gasilskega doma na Viču z napisom: "Žrtvam svobode!" "Slovenski poročevalec" 30.7.52.

+ "Visokošolec Domini je bil (od Zavezniškega vojaškega sodišča v Trstu) obsojen na 36 mesecev zapora, od katerih so mu jih 18 takoj odpisali kot nagrado za izjavo, da je orožje - puške, brzostrelke in samokrese - zbiral kot oboževatelj westernskih cowbojskih pustolovčin!" "Demokracija" 22.8.1952.

+ "Maršal Tito je dobro napravil za svojo državo, toda svoboda in zakonitost nista med njegovimi posebnimi zanimanjmi!" - Manch. Guardian, 23.8.1952.

ENONADSTROPNI AVTOBUSI ZA SARAJEVO
Značilnosti, ki jo poseduje britanski transportni sistem, je postal deležno tudi sarajevsko avtobusno podjetje. Sprva je Mestni odbor v Sarajevu naročil le en avtobus z nadstropjem, da vidi, kako se takšna stvar obnese po sarajevskih ulicah. Zdaj so naročili in že dobili še deset novih. Avtobus ima 56 sedežev, 26 spodaj in 30 zgoraj. Motorji, kot vsak dan vidimo na angleških klančih so močni in bodo kos bosanskim vzpetinam.

BOLNIŠNICA IN TELEVIZIJA

Medtem ko je rektor Medicinske visoke šole v Ljubljani dr. Igor Tavčar javno jadikoval nad pomanjkanjem sredstev za klinične zgradbe, napovedujejo televizijsko oddajno postajo v Ljubljani, ki bi naj z vrha nebotičnika pričela s poskusnimi oddajami pred koncem leta. Del važne aparature bodo dobavile USA.

JUGOSLOVANSKI OLIMPIJSKI VESLAČI
so na povratku iz Helsinkov zaprosili v Nemčiji za politično zatočišče. V osmorici, ki bi rada šla v Kana do, je voditelj skupine in šest veslačev osmerca. Ob odhodu na olimpiado je jugosl. časopisje hvalilo osmerec kot največjo nado veslaške reprezentance.

LJUDSKO ŠTETJE

bodo imeli v Jugoslaviji marca meseca prih. leto. To pot nameravajo tudi ugotoviti ekonomsko storilnost prebivalstva, pojasniti probleme ne pismenosti, šolske izobrazbe, narodnosti, jezika, državljanstva, zakonskega stanja, plodnosti, telesnih napak itd.

BBC

je v resnem Tretjem programu oddajal angleško priredbo komedije Branislava Nušiča "Gospa ministrica".

= KLIC TRIGLAVA =

+ V prihodnji številki bomo objavili poročilo o velesrbskih in "ravnogorskih" organizacijah.

+ Naročnike v Sev. Ameriki obveščamo, da ima naš poverjenik g. Janez Žerjav spremenjeni naslov: 126 Albin Street, Bridgeport 5, Conn., USA.

Naročnina za Sev. Ameriko znaša \$ 3.50 za navadno in \$ 6.00 za letalsko dostavo Klica Triglava.

NAROČNINA: letno: 24/-; četrtletno: 6/-. Za inozemstvo odgovarjajoča vsota s posebnim doplačilom za dostavo z letalom.